
HERBEVOLKING GERUIMDE GEBIEDEN NA DE VOGELPEST

Gemma Tack en Remco Schrijver

Nu er in Nederland sinds begin mei geen nieuwe uitbraken van de vogelpest meer zijn geconstateerd, komt de herbevolking van de geruimde gebieden langzaam in zicht. De uitbraak in Italië heeft geleerd dat een aantal van de besmette bedrijven na herbevolking opnieuw kan worden besmet met een laag pathogeen virus, ondanks ontsmetting na ruiming en hygiëne na herbevolking. Dit wetende is het zaak dat de herbevolking strategisch, met visie en alle beschikbare kennis wordt aangepakt.

Herbevolking geeft andere doelstellingen kans

De ruiming ten gevolge van de vogelpest zijn niet verspreid rondom een aantal bedrijven gebeurd. Het leegmaken van de pluimveebedrijven heeft veelmeer over grote aaneengesloten gebieden plaats gevonden. De 'schone' lege regio's die erdoor zijn ontstaan heeft de vraag opgeroepen of bij de herbevolking ook met andere doelstellingen rekening gehouden zou moeten worden. Andere doelstellingen die in de pluimveehouderij al lang op de agenda staan, zijn te vinden op het gebied van salmonella en campylobacter. Binnen het LEI is met name nagedacht over de vraag of herbevolking met specifieke eisen wel realistisch is, gegeven de ruiming en het aantal bedrijven in toezichtgebieden. Daarnaast is in kaart gebracht voor welke ketenpartijen de specifieke eisen extra investeringen zou vragen. Bij de Aminal Sciences Group in Lelystad is gekeken naar de veterinaire haalbaarheid van zo'n plan, rekening houdend met de aanpassingen die op bedrijfsniveau en in de keten nodig zouden zijn.

Capaciteit bedrijven buiten toezichtgebieden: vleeskuikenketen

Als aan herbevolking specifieke eisen worden gesteld, is het raadzaam om hiervoor dieren te gebruiken die niet uit een (voormalig) toezichtgebied afkomstig zijn. Dat geldt zowel voor broedeieren als voor opfokdieren. Er is daarom nagegaan hoeveel dieren in de geruimde gebieden nodig waren en in hoeverre moederdieren zich nog buiten de huidige toezichtgebieden bevonden. Aangezien deze studie eind april is uitgevoerd is uitgegaan van de situatie van 22 april. Vanuit dit perspectief zou binnen de vleeskuikenketen een herbevolking met specifieke eisen qua ketenstructuur mogelijk kunnen zijn, omdat de ketenstructuur hier nog voor een belangrijk deel intact is gebleven. In de gesloten gebieden zit weliswaar een relatief groter deel van de moederdieren maar als er geen unieke lijnen van grootouderdieren zijn geruimd moet herbevolking binnen een afzienbare tijd haalbaar kunnen zijn. De vleeskuiken-moederdierenbedrijven zijn bovendien veelal gespecialiseerde bedrijven.

Capaciteit bedrijven buiten toezichtgebieden: leghennen en kalkoenen

In de leghennensector en de kalkoensector is de situatie anders. In de leghennensector bevindt zich slechts een fractie van de normale capaciteit moederdieren buiten de (voormalige) toezichtgebieden en een belangrijk deel van de leghennenpopulatie is geruimd. Dat betekent dus dat een groot deel van de bedrijven wel herbevolkt moet worden met dieren of broedeieren uit toezichtgebieden of uit het buitenland. In de kalkoensector bevindt 80% van de productiecapaciteit zich in de geruimde gebieden of toezichtgebieden, waardoor het ook waarschijnlijk is dat bij snelle herbevolking gebruik zal worden gemaakt van buitenlandse dieren en/of broedeieren. In beide subsectoren is immers sprake van lange rondes: leghennen produceren ongeveer 1 jaar (zonder rui) en kalkoenen worden 16 tot 22 weken oud. Dat betekent dat het - gegeven de huidige stand van zaken - moeilijk wordt om met binnenlandse origine met specifieke eisen opnieuw op te starten.

Economische haalbaarheid

Het opzetten van salmonellavrije en/of campylobactervrije ketens brengt kosten met zich mee. Vooral nog lijken consumenten en retailorganisaties niet bereid te betalen voor een product met deze meerwaarde. Een eenzijdig opleggen van de verplichting tot herbevolken met specifieke eisen kan daarom leiden tot een verplichting tot (des)investeringen bij bedrijven. Het kan zijn dat er geen meerwaarde wordt gerealiseerd of dat kosten niet kunnen worden verhaald. Bovendien gaat het niet om een eenmalige investering die in de loop van de tijd kan worden terugverdiend, maar om een blijvende kostenverhoging.

Veterinaire haalbaarheid

Door te handelen volgens bepaalde herbevolkingsprotocollen kan Aviaire Influenza(AI)-vrije en salmonella-vrije pluimveehouderij mogelijk worden gemaakt. Dit garandeert echter geen AI-vrije en salmonella-vrije status op lange termijn; dat behoeft een strakke regie en handhaving. Bovendien heeft de gezondheidsstatus van hobbypluimvee op lange termijn ook invloed.

Conclusie

Herbevolken met specifieke eisen is alleen mogelijk als er sprake is van aanvoer van bedrijven waarop controle mogelijk is. Gegeven het aantal ruimingen en het groot aantal dieren dat in (voormalige) toezichtgebieden gehuisvest was, is het voor de leghennensector en de kalkoensector erg moeilijk om met specifieke eisen te gaan herbevolken. Veterinair is het misschien wel mogelijk om op korte termijn AI-vrij en salmonella-vrij her te bevolken, maar een langdurige salmonellavrije status vraagt om strakke regie en handhaving. Bovendien brengt een dergelijke aanpak kosten met zich mee, terwijl de consument voornamelijk niet de meerwaarde van dergelijke producten ziet en dus ook niet bereid is voor die meerwaarde te betalen.